

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

במדבר

הכל חדור בנקודה אחת - ביטול ובקשת המלך עצמו

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

הי' תהא שנת פלאות אראנו

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

מרת רחל בת ר' אברהם ע"ה אלשיך

נפטרה ביום ט' סיון ה'תש"ע

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י חתנה ובתה

הרב החסיד ר' יהודה בן-ציון וזוגתו מרת רבקה שיחיו ירון

ומשפחתם שיחיו

*

הי' שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל': 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

משיחות ש"פ במדבר, ערב חג השבועות ויום ב' דחג השבועות ה'תנשא

– תרגום מאידית –

א. דובר פעמים רבות, שבנוסף לתוכן הכללי של יום-טוב שבו שוות כל השנים, ישנם גם לימודים מיוחדים מהקביעות המיוחדת של היום-טוב בשנה מסוימת, המדגישים ומבהירים – ומוסיפים כחות לביצוע – הלימוד הכללי מהיום-טוב בכל השנים.

שנה זו מתייחדת בכך שהג השבועות בא מיד לאחר יום השבת; זאת אומרת, שהעבודה דחג השבועות נעשית עם ותחת ההשפעה דיום השבת קודש, ובפרט שאין ביניהם הפסק דימי ועובדין דחול. כך שישנה חזקה של שלשה ימי-קדושה רצופים¹.

ושבת זו היא גם – שבת פרשת במדבר².

קביעות כזו מחולקת גם בכך שהיום הראשון דחג השבועות הוא ביום ראשון בשבוע, שהוא בדוגמת יום ראשון דמעשה בראשית, כמובן מהשיר של יום זה; ומהו

1 ראה בארוכה המכתבים כלליים דתחלת שנה זו (סה"ש תנשא" ח"ב ע' 859 ואילך). ושיחת ש"פ האזינו (סה"ש תנשא" ח"א ע' 3 ואילך) – ביאור העילוי דקביעות שנה זו, שמימי ר"ה, וימים ראשונים ואחרונים (בחול) דסוכות, נבנסו תיכף ליום השבת, וכן ב"ט כסלו, ובימי הפורים, ועוד. וכמדובר כמ"פ במשך השנה העילוי וההדגשה דענין של שלשה (חזקה) בשנה זו – ראה מכתב י"א ניסן שזו. (סה"ש תנשא" ח"ב ע' 893 ואילך). ועוד.

2 ש,המנהג הפשוט שהיו קורין במדבר סיני קודם עצרת" (רמב"ם הלי תפלה פ"ג ה"ב. תוש"ע א"ח סתכ"ח ס"ד).

3 ראה לקו"ת ש"ה ש"ה כה, סע"א: „אנו מונין היום יום ראשון בשבת . . . וקשה הרי כבר עברו רבבות ימים משימ"ב עד עתה וא"כ איך אומרים

באים מיד ליום השני בשבוע, ולאחרי זה – אסרו חג – ביום השלישי בשבוע.

כל הענינים, ובפרט הקשורים עם קביעות ע"פ תורה של הימים-טובים והפרשיות בתורה, הם בהשגחה פרטית ובתכלית הדיוק, ומה מובן, שמקביעות זו דחג השבועות ישנה הוראה מיוחדת המדגישה עוד יותר ונתנת תוספת כחות גם במילוי כללות הכוונה דיום-טוב זה.

ב. השייכות דחג השבועות, זמן מתן תורתנו, עם שבת – מודגשת במאמר חז"לי: „דכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל“.

כיון שכל הענינים הם בתכלית הדיוק (כנ"ל), ועאכו"כ הקשורים עם הענין הכללי דמתן-תורה, מובן שזה ש,בשבת ניתנה תורה" (וכן הוא „לכולי עלמא“) הוא מכיון של(נתנת התורה ולשבת ישנה שייכות פנימית.

ויש לומר אחד הביאורים בזה: שבת ענינה – מנוחה. כמאחז"לי „מה הי' העולם חסר מנוחה, באת שבת באת

היום יום ראשון כו', אלא . . . כל יום א' הוא ממש יום ראשון כמו יום א' של ששת ימי בראשית כו'“. וראה גם סה"מ תש"ד ע' 192. וראה הנסמן בהערה 27.

4 ובארץ ישראל יום השני הוא אסרו חג. 5 ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א).

6 כש"ט הוספות סקי"ט ואילך. וש"נ.

7 שבת פו, ב.

8 ראה גם (באור"א) תו"א יתרו ע, ג. ויקהל פה, א ואילך. ובכ"מ.

9 פרש"י בראשית ב, ב. פרש"י מגילה ט, א (ד"ה ויכל). וראה בר"פ, ט ובמנתות כהונה שם (ד"ה „שאנן“) בשם חז"ל.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנשא-א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלילה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

הקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנשא

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

חלק משיחת כ"ח אייר ה'תנש"א בכינוס נשי ובנות חב"ד ע"פ רשימת השומעים - בלתי מוגה

...דובר כמ"פ שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ובענין זה יש שליחות מיוחדת לנשי ובנות ישראל — כמבואר במדרשי חז"ל שכשם שהגאולה ממצרים היתה בזכות נשים צדקניות שבאותו הדור²⁹, כך תהי' הגאולה העתידה בזכות נשים צדקניות שבדורנו זה³⁰. וכפרט ע"פ המבואר בכתבי האריז"ל³¹ שדור האחרון של הגלות (ודור הראשון של הגאולה), דורנו זה, הוא הגלגול של הדור שיצא ממצרים — שבזה מודגש יותר הקשר והשייכות שבין נשי ישראל הצדקניות שבזכותן יצאו ממצרים, עם נשי ישראל הצדקניות שבדורנו זה שבזכותן תהי' הגאולה האמיתית והשלימה.

ולכן, בעמדנו כימים שבין "זמן חרותנו" ל"זמן מתן תורתנו" צריכה להיות הוספה מיוחדת בפעולתן של נשי ישראל שבדורנו זה בהכנה ל"חרותנו" ו"מתן תורתנו" בתכלית השלימות — בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יהי' החידוש האמיתי דמתן-תורה, "תורה חדשה מאתי תצא", לכל בני" שבכל הדורות, ובראשם האבות והאמהות, אברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל ולאה בלהה וזלפה, וכל הצדיקים שעמהם תתחיל תחיית המתים, ועד לתחה"מ דכל בני", ביחד עם דורנו זה, ובראש ובראשונה נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובאים כולם יחדיו, עם משיח צדקנו, לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש ולבית המקדש, ועד לקדש הקדשים, שבו נמצא הארון³², ובו נמצאים הלוחות, לוחות ראשונות ולוחות אחרונות, והספר תורה (מצד הארון או בתוך הארון³³).

וע"י פעולתן של נשי ובנות ישראל בכל מקום שהם [גם כשנמצאים עדיין בגלות, ולא דוקא במקום שיש ריבוי בתי-כנסיות ובתי-מדרשות וישיבות, אלא גם במקומות שיש מעט בלבד, ויש צורך להוסיף יותר, כולל ובמיוחד ע"י נשי ובנות ישראל] שעושות מהבית הפרטי שלהן בית תורה תפלה וגמ"ח — ממהרים ומזרזים עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה, שאז עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחוץ-לארץ להקבע בארץ ישראל³⁴, בהמקדש העיקרי, בית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו, כפי שמתפללים לאחרי ספירת העומר: "הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו אמן סלה".

(29) סוטה יא, רע"ב.

(30) יל"ש רות רמז תרו בסופו.

(31) שער הגלגולים הקדמה כ'. לקוטי תורה

וספר הליקוטים שמות ג, ד.

(32) "עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת

השכינה שהוא הארון" (רמב"ן ר"פ תרומה).

(33) ב"ב יד, א-ב. פרש"י וילך לא, כו.

(34) מגילה כט, א.

מנוחה". ובלשון ברכת המזון דשבת (מיוסד על לשון המשנה¹⁰), "הרחמן הוא ינחילנו לאיום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"¹¹. ובהדגשה יתירה — בלשון תפלת מנחה דשבת¹²: "יום מנוחה . . . מנוחת שלום . . . מנוחה שלימה שאתה רוצה בה" (ובכמה מקומות עוד לשונות של מנוחה).

ענין המנוחה בעולם נפעל בשלימותו ע"י מתן-תורה — כמאחז"ל¹³ על הפסוקי: "ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי", "ה' יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו"¹⁴, כמש"כ¹⁵, "ארץ יראה ושקטה", "בתחלה יראה ולבסוף (במ"ת) שקטה"¹⁶.

ולכן סבורים כולם ש,בשבת ניתנה תורה", כיון שע"י נתינת וקבלת התורה נפעלה מנוחה ו"שקטה" דעולם, שלימות הענין ד,באת שבת באת מנוחה" (שהי' "חסר" בששת ימי בראשית, קודם שבאה שבת)¹⁸.

(10) תמיד בסופה.

(11) שכל שבת הוא מעין (והכנה ל) ה"יום שכולו שבת ומנוחה" (ראה המשך תער"ב ח"ב ע' א'קה. ועוד).

(12) הטעם שאומרים זה דוקא בתפלת מנחה דשבת י"ל — כי אז הוא גילוי דשלימות מנוחת שבת. אבל ענין זה שייך לכל היום, כמפורש בהתפלה: "יום מנוחה".

(13) שבת פה, א. וראה גם ע"ז ג, א.

(14) בראשית א, לא.

(15) "הששי משמע הששי המיוחד . . . ששי בסיון שניתנה בו תורה" (פרש"י שבת שם).

(16) תהלים עו, ט.

(17) שבת שם. ע"ז שם.

(18) ומה שאחז"ל ש,באת שבת באת מנוחה" ביום השביעי למעשה בראשית (ריבוי שנים לפני מ"ת) — י"ל: א) מנוחת שבת בעולם שנעשה במ"ת (לאחרי הצינוי לישראל על קיום מצות שבת) הוא

ג. הביאור בכך שמנוחה נפעלת דוקא ע"י שבת תורה (מתן-תורה וקבלת התורה):

העולם מצד עצמו נברא באופן דשינוי ותנועה (היפך המנוחה, "חסר מנוחה"¹⁹), ולכל לראש — השינויים דכללות ענין הזמן (יום ראשון, יום שני וכו'), שענינו וגדרו הוא — חילוף ושינוי דעבר הוה ועתיד (ובכללות — קדימה ואיחור), וכל הנבראים שבעולם (שגדרו הוא זמן ומקום²⁰) כפופים לשינויי הזמן, באופן כזה שהם משתנים כל הזמן; ונוסף לזה ישנם השינויים הפרטיים של כל נברא בעולם.

ולהוסיף, שגם ההתחלקות דמקום — חילוקי הדרגות דמעלה ומטה והצדדים, והשינויים ממקום למקום — קשורים עם היפך המנוחה (ואדרבה — שינוי), כיון שלכל מקום יש את ענינו והנהגותיו

באופן נעלה יותר ממנוחת שבת לפני מ"ת (הבאה מלמעלה)*, ע"ד העילוי של כל המצוות לאחרי מ"ת לגבי קיומם לפני מ"ת. ב) ועיקר: פעולת מנוחת שבת בעולם היא על התנאי (שעשה הקב"ה עם העולם בתחלת בריאתו) שישראל יקבלו את התורה (כולל — מצות שבת), וקיום התנאי פעל מנוחה בעולם למפרע (בתחלת בריאתו).

(19) ראה בארוכה תפארת ישראל (להמהר"ל) פ"מ.

(20) ראה שעה"ה"א פ"ז (פב, א). לקו"ת בהר מא, ב. ברכה צח, א. ובכ"מ. — וראה לקו"ש חכ"ו ע' 61 ואילך.

(21) כמאמר "כל הוה נפסד" (ראה מו"נ ח"ב פ"ב), תינוק משגולד מתחיל להתייבש (ראה בחיי בראשית א, כח).

(* ע"ד שמנוחת העולם (נח מלשון מנוחה וניחא (ראה פרש"י בראשית ה, כט. ב"ד פ"ל, ה)) שנעשתה ע"י המבול ("לא ישובו" (נח ח, כב)) היא נעלית יותר מהמנוחה שנפעלה ע"י השבת במעשה בראשית קודם המבול.

השונים כו', והליכה ממקום אחד למשנהו קשורה בטלטול²² ושינוי ממקומו ומצבו הקודם²³.

יום השבת הביא מנוחה בעולם («באת שבת באת מנוחה»¹⁹, כיון שהבריא נסתיימה בששת ימי בראשית, «ויכולו השמים והארץ וכל צבאם, ויכל אלקים גו' מלאכתו אשר עשה»²⁴, ונרגש בכל העולם ובכל פרטי העולם – בכל השינויים וחילוקי דרגות הזמן ומקום – איך שהכל נברא מה' אחד²⁵, הכוונה אחת דהקב"ה בכל פרטי הבריא, שהיא נעלית משינויי הזמן והמקום²⁶, ולכן, הרי היא מביאה מנוחה בכל הבריא, בהיותה קשורה עם «מנוחה», הן בזמן – כידוע²⁷ ששבת היא עלי' שלמעלה מבחי' זמן, ולכן מתחילים אח"כ לספור שוב: יום ראשון בשבוע וכו', והן במקום – כמ"ש²⁸ «שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו

22) ובפרט טלטולי גברא דקשין מדאיתא (כתובות כה, א. סנהדרין כו, א).

23) וכמובן גם מיני התורה בנוגע לשינוי מנהגי האדם לפי מנהגי המקום שהלך לשם או לפי המקום יצא משם (ראה לדוגמא פסחים רפ"ד. ועוד).

24) בראשית ב, א-ב.

25) ראה חינוך מצוה לג, שאיסור מלאכה בשבת הוא כדי «לקבוע בנפשותינו אמונת חידוש העולם כו' ונזכר ביום אחד בכל שבוע ושבוע שהעולם נברא בששה ימים חלוקים ובשביעי לא נברא דבר, ובכל יום ויום נבראו ענינים חלוקים לתורות על הרצון פשוט כו'». וע"פ המבואר בפנים יובן יותר לשון החינוך «בכל יום ויום נבראו ענינים חלוקים לתורות על רצון הפשוט – כי במנוחת שבת נתגלה אחדותו ית', הרצון אחד, בכל פרטי חילוקי הבריא.

26) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 55 ואילך.

27) לקו"ת וסה"מ תש"ד שבערה 3. אוה"ת שבועות ע' פו. ברכה ע' א'תתצא. א'תתצט. ובכ"מ.

28) בשלח טז, כט.

ביום השביעי²⁹, מנוחה וקביעות במקום³⁰.

והשלימות בענין זה נפעלה במתן-תורה – כשבנ"י קבלו את התורה מהקב"ה, כיון שזוהי התכלית שלשמה נברא העולם (בשביל התורה ובשביל ישראל³¹), וכאשר נפעלת בגלוי תכלית כל הבריא – שהיא תכלית אחת ויחידה – באופן שנגרש בכל העולם, בכל פרטי העולם (זמן ומקום)³² – הרי זה מביא מנוחה בכל העולם, ע"י קיום התנאי «שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית . . . אם ישראל מקבלים התורה

29) ואף שאיסור זה (יציאה ממקומו) הוא על «אלפיים אמה» של תחום שבת (עירובין נא, א*), וגם זה הוא דוקא מתוך לעיר, אבל מותר לאדם לצאת ממקומו הקבוע (רשות היחיד שלו) ולהלך כל העיר וחוצה לה אלפיים אמה (ראה רש"י עירובין מא, ב ד"ה כאילו. ועוד), הרי מדיוק ל' הכתוב «אל יצא איש ממקומו», מובן, שכל זה נכלל ב«מקומו» של האדם, ואין בזה גדר טלטול והיפך הקביעות והמנוחה. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סשצ"ו ס"א: «עד אלפיים נקרא מקומו כו'», עיי"ש.

30) ואף שאמרו חז"ל בנוגע להמסעות במדבר «על פי ה' יחנו על פי ה' יסעו כמאן דקביע להו דמי» (בהעלותך ט, יח. כג. עירובין נה, ב), מ"מ אי"ז שלימות הקביעות ומנוחה – כפי שהוא ביום השבת. והרי בפשטות לא היו המסעות בשבת (כיון שקשור לכמה מלאכות וכו'). ראה שבת פז, ריש ע"ב (ובתוד"ה אתחומין שם).

וע"פ המבואר לקמן בפנים (סיו"ד), יש לומר, שממנוחת שבת (ש«מיני» מתברכין כולהו יומין» (ראה חז"ב סג, ב. פח, א)) נמשך הכח לקביעות ומנוחה גם במסעות שבמדבר, שהוא היפך ממקום מנוחת האדם («בארץ לא עבר בא איש ולא ישב אדם שם» (ירמ' ב, ו)).

31) פרש"י ר"פ בראשית. ובכ"מ.

32) ראה זבחים קטז, א. וראה תנחומא שמות כה. שמו"ר פ"ה, ט. פרש"י יתרו כ, ב.

* ראה חידושי בזה – שו"ע אדה"ז רשצ"ו. הנסמן בתו"ש חז"ד ע"י שלו"שלו.

נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל לקראת חג השבועות, ה'תנש"א

שבת שלום ויום טוב שמח וקבלת התורה בשמחה ובפנימיות ולהמשיך כל זה בכל השנה כולה האנשים והנשים והטף,

ועד אשר במהרה בימינו ממש; ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננה,

בגאולה האמתית והשלימה.

/מקום החתימה/

ויהי נועם . . . כוננהו: תהלים צ, יז (צדיק, טוב).

לעיל), שזה מרמז על לשון חז"ל²⁴ – „מיד הן נגאלין“, שהגאולה האמיתית והשלימה באה מיד, מיד בזמן גשמי דגשמיות העולם („לכם“).

ג. ויהי רצון, שתכף ומיד יקויים בפועל ה„נמי לכם“ – קץ וסיום הגלות. ובמילא ישנו הסיום דיום (הראשון ד)חג השבועות, ועאכו"כ ההמשך דיום השני דחג השבועות שנת „אראנו נפלאות“ – בגאולה האמיתית והשלימה, כך, שבמקום היותו יו"ט שני של גליות – נעשה הוא²⁵ מיד היום דקיבוץ גליות דכל בניי „בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו“²⁶;

והולכים כולם ביחד לארצנו הקדושה, ולירושלים עיר הקודש, ולהר הקודש,

(24) ראה שבת קיח, ב. שהש"ר פ"ה, א (ב). ועוד. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(25) להעיר משו"ת הת"ס או"ח סו"ס קמה: לא י"ט ב' של גליות רמז בשעת הדות מ"ת וחירות מאוה"ע (כמ"ש המג"א או"ח ר"ס תצד), אלא י"ט ב' של גאולה בב"א כו', ע"ש. ואכ"מ.

(26) בא י, ט.

ולביהמ"ק השלישי, „ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם“²⁷, כולל גם קרבנות של תודה ושמחה שמן הסתם יקריבו בקשר עם ה„קץ“ („נמי לכם“) והגאולה, ובמכש"כ וק"ו וכו' מיחיד שיצא מבית האסורים.

ועוד והוא העיקר – שממשיכים את היותנו יחד כאן – בארץ הקודש, ובירושלים עיר הקודש, ושם גופא – בה„ציון“ (הפנימיות²⁸) דירושלים – ביהמ"ק, (ושם גופא –) בקדש הקדשים, מקום הלוחות, כולל ובמיוחד – הלוחות הראשונות שניתנו למשה רבינו בתחילת המ"ם ימים ראשונים (ביום מ"ת).

– וישנם כל ענינים אלו ביחד עם השלשה האמורים לעיל: משה, ישראל, בעש"ט, ודוד מלכא משיחא, ר"ת „מיד“,

(ותיכף ו)מיד ממש, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

(27) נוסח תפלת מוסף.

(28) ראה לקו"ת דברים א, ב ואילך. רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' תקעה. וש"נ. ובכ"מ.

אתם מתקיימין“.

והביאור בזה – כפי שהוא בפשטות הדברים, בטבע בני אדם: כאשר אדם אינו מרגיש את הכוונה והתכלית בחייו (ש„אני נבראתי לשמש את קוניי“³³), אינו יכול להיות במנוחה והתיישבות אמיתית, כיון ששינויי הזמן והמקום וכל ריבוי הפרטים ופרטי פרטים שבהייו גורמים אי-שקט תמידי, ש„שובר“ אותו; דוקא כאשר הוא מרגיש את המטרה – הכוונה והתכלית – הטמונה בכל הפרטים, הרי זה מביא לו מנוחה, שהיא למעלה מתנועה ושינוי דפרטי החיים, ובמילא – לשלימות האדם, וכפי שרואים בפשטות שאדם נמצא יותר בשלימות כאשר יש לו מנוחה, מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

ויתירה מזו: זה מביא מנוחה לא רק להאדם עצמו, אלא גם לכל הענינים שהוא עושה בעולם, שהם נעשים בשלימות יתירה וביתר הצלחה כאשר הם נעשים מתוך מנוחה, עד שזה מביא מנוחה בכל העולם כולו.

ועד"ו מובן גם, להבדיל, בנוגע למתן-תורה: כאשר בניי קבלו את התורה נתגלתה התכלית דכל הבריאה – בשביל התורה ובשביל ישראל, שבנ"י יקבלו תורה ומצוות ויקיימו אותם, וישפיעו גם על אוה"ע שיקיימו את ז' מצוות בני נח שלהם³⁴, ועי"ז יעשו מכל העולם דירה לו יתברך בתחתונים³⁵. לכן הביא זה מנוחה („שקטה“) בכל העולם.

עד שמה נמשכת מנוחה גם בפרטי

ושינויי הזמן והמקום – ע"ד מנוחת שבת, ש„מיני מתברכין כולהו יומין“³⁶, ששת ימי הבריאה, שבהם עוסקים במלאכת העולם (הסדר דתנועה ושינוי) – שגם כאשר עוסקים עם פרט שבפרט, נמצאים במנוחה, ועושים כל פרט מתוך מנוחה, במילא ה"ז נעשה בשלימות.

ד. ובפרטיות יותר – בעבודת השם: אע"פ שבעבודת יהודי ישנם כו"כ פרטי דרגות ואופנים עכ"ז שלמות העבודה (מתוך מנוחה) היא דוקא כאשר בכל פרטי עבודת היהודי נרגשת הנקודה האחת והיחידה: „אני (לא³⁷) נבראתי (אלא³⁷) לשמש את קוניי“.

וכפי שזה בקיום המצוות: נוסף על הכוונה הפרטית שבכל מצוה ומצוה (מהתרי"ג מצוות), צריכה להיות (עוד קודם לכן) הכוונה הכללית³⁸, כנוסח ברכת כל המצוות – „אשר קדשנו במצוותיו וצונונו“ (ורק לאחר ז' מוזכרים את המצוה הפרטית), הכוונה בכל המצוות שמקיימים את רצונו של הקב"ה³⁹.

ובלשון המשנה³⁹ והובא להלכה בהתחלת השו"ע⁴⁰ – „לעשות רצון אביך שבשמים“ (לאחר שמונה את ארבעת אופני העבודה: „הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי“), ובדיוק הלשון „רצון אביך“ ולא „מצוות אביך“:

„מצוות“ קאי (גם) על התחלקות המצוות לפרטים – תרי"ג מצוות דוקא,

(36) נסמן בהערה 30.

(37) גירסת המלאכת שלמה ועוד, קידושין שם. (38) ראה תניא רפמ"א. שער האמונה פי"ג. עטרת ראש דרוש לעש"ת נח, ב ואילך. המשך תרס"ו ע' נו. סה"מ מלוקט ח"ב ע' נו.

(39) אבות פ"ה מ"ב.

(40) טור ושו"ע אדה"ז או"ח רס"א.

(33) משנה וברייתא סוף קידושין.

(34) ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"י: צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח.

(35) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקתי ג. במדבר"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו.

ה. ענין הנ"ל רואים בהדגשה במצות אהבת ה' [הכוללת את כל מ"ע⁴⁸], וגם את מצות יראת ה' הכוללת את כל מצוות ל"ת⁴⁸] - „ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך“⁴⁹:

אהבה שבלב קשורה דוקא עם תנועה ושינוי - בבחי' רצוא ושוב. אעפ"כ כתוב שהעבודה צריכה להיות באופן ד, „אם רץ לבך שוב לאחזק“⁵⁰. ולכאורה אינה מובנת תוספת תיבת „לאחזק“, דלכאורה ה' מספיק לומר „אם רץ לבך (צריך להיות) שוב“, כמ"ש⁵¹ „וההיות רצוא ושוב“ ואדרבה: העבודה שבלב קשורה דוקא עם תנועה דרצוא ושוב, עד שחיות האדם ע"י השפעת הדם מן הלב תלוי בכך שתמיד יהי דפיק דליבא, תנועה תמידית דרצוא ושוב, ועד"ז מובן בנוגע לעבודה שבלב (אהבה), הצריכה להיות באופן דרצוא ושוב, הרצוא מביא לשוב (בכלים), ואח"כ מביא השוב לרצוא נעלה יותר, ולאח"ז לשוב נעלה יותר וכן הלאה. משא"כ „שוב לאחזק“ מדגיש שהשוב צריך להיות לדבר אחד ויחיד - לא לריבוי, ואפילו לא שתי תנועות דרצוא ושוב!?

ויש לומר הביאור בזה: שלימות העבודה היא דוקא מתוך מנוחה, עד שאפילו במקום דשינוי ותנועה (רצוא ושוב), יהי ענין המנוחה. וזה נפעל דוקא ע"ז שנגרש רצון ה' - רצון אחד (כוונה

(48) תניא רפ"ד. ובכ"מ.

(49) ואתחנן ו, ה.

(50) ספר יצירה פ"א מ"ח. - בס"י שלפנינו: שוב למקום. וראה אוה"ת יתרו ע' תתקע. ע' תתקפא. סה"מ תרנ"ט ע' ריג בהערה. - ובתקו"ז בהקדמה (ו, א): אם רץ לבך שוב לאחור (נ"א לאחזק). ובכסא מלך כתב ע"ז: שוב לאחור גרסינן.

(51) יהוקאל א, יד.

„לא תוסיפו גו' ולא תגרעו“⁴¹, וכל מצוה מחולקת מכל שאר המצוות באופן קיומה וכו', עד ש, „אין עושין מצוות חבילות חבילות“⁴², „דבעינן שיהא לבו פנוי למצוה אחת“⁴³. משא"כ „רצון“ הוא למעלה מהתחלקות (ושינוי דרגות) - רצון הוא אחד ויחיד, הן בנוגע לפרטי הדבר שהוא רוצה הרי הרצון הוא בכל פרט בשהו, והן בנוגע לכללות הענינים, הרי „אין הרצון משתנה לפי אופן הענינים שהרצון בהם“, „נאמר שבדבר זה הרצון הוא באופן כך ובדבר זה הרצון הוא באופן כך“⁴⁴.

ולכן נאמר הלשון „לעשות רצון אביך שבשמים“ - כיון ששלימות העבודה (מתוך מנוחה) היא בכך שבקיום כל המצוות תורגש נקודה אחת ויחידה - שמקיימים בזה את רצונו של הקב"ה.

ומזה נמשך אח"כ גם בפרטי המצוות, כפי שכל מצוה היא „במקומה“ (כמצוה פרטית) - כידוע שכל מצוה כלולה (ויש בה מעין) מכל שאר המצוות, ולכן „העוסק במצוה פטור מן המצוה“⁴⁵, כיון שהיא כוללת בתוכה את שאר המצוות, במילא ע"י קיום מצוה זו הרי זה „כמו שמקיימים גם זה“⁴⁶ (המצוה שני'⁴⁷).

(41) ואתחנן ד, ב. ובפ' ראה יג, א: לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו.

(42) ברכות מט, א. ויש"נ.

(43) תורה לפי - מ"ק ח, ב.

(44) סה"מ קונטרסים ח"ב ע' שיב. וראה גם שם ע' שני. סה"מ תרס"ה ע' רסה. ובכ"מ. לקו"ש ח"ג ע' 67 ואילך.

(45) סוכה כה, א.

(46) צפע"נ כללי התורה והמצוה בערכו. וראה שיחת ש"פ מקץ (סה"ש תנש"א ח"א ע' 197). ויש"נ. (47) ומ"מ לא נאמר „מצוות“ (אלא „רצון אביך שבשמים“), כי גם בהעוסק במצוה שפטור מן המצוה (מפני שכלול בזה כל המצוות) ה' ניכר התסרוך „בריחה דלבושיכו“ (ראה המשך תרס"ו ס"ע סח ואילך).

בגימטריא „קץ“:

השלימות דגילוי אלקות למטה בגשמיות („לכס“) - „ש, כבר ה' לעולמים מעין זה בשעת מתן-תורה“¹⁰ - יהי בגאולה האמיתית והשלימה (בקץ יי הגלות)¹². גם כפי שזה יתבטא בכך, שאז תהי' סעודה¹³ גשמית¹⁴ דוקא (כמו בעצרת ד, „בעינן נמי לכס“¹⁵).

ויש לקשר זאת („נמי לכס“ בגימטריא „קץ“) לזה, שבחג השבועות הוא יום הסתלקותו של דוד מלכא משיחא („דוד מת בעצרת“¹⁶). כי ע"פ הידוע¹⁷, שביום

נמ"י לכס"גימטריא ק"ץ, היינו שהוא זמן המוכשר להתפלל שיתקרב קץ הגאולה.

(10) תניא פל"ו (מו, א).

(11) ראה תניא שם (מו, ב): „אח"כ גרם החטא ונתגשמו הם והעולם עד עת קץ הימין שאז יודכך גשמיות הגוף והעולם ויוכלו לקבל אור ה' שיאיר לישראל ע"י התורה כו“.

(12) ושלימות השכר דלע"ל תהי' דוקא לבני נשמות בגופים בעוה"ז הגשמי (כדעת הרמב"ן בשער הגמול בסופו. וכה ההכרעה בתורת החסידות - ראה לקו"ת צו טו, ג. דרושים לשבת שובה סה, סע"ד. דרמ"צ יד, ב. וראה אוה"ת חוקת ס"ע תתט. שם כרך ה ע' איתרלוז).

(13) ב"ב עה, א. ועוד.

(14) נסמן ב, תשובות וביאורים „קה"ת תשל"ד) ס"א הערה 23 (ע' 8-57).

(15) וע"פ המבואר בפנים - יש להוסיף (ע"ד הרמז) בדיוק לשון חז"ל „הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכס“: הענין דעצרת פועל, ש, הכל - כל עניני העולם - מודים, „שצריכים וזקוקים (בעניננו)“ לקץ הגלות („נמי לכס“). כלומר: גם מציאות העולם עצמה באה לידי הכרה בגודל הצורך וההכרח לגאולה האמיתית והשלימה - שאז תהי' השלימות שלה (של העולם).

(16) ירושלמי ביצה פ"ב ה"ד. חגיגה פ"ב ה"ג. רות רבה פ"ג. תורה אף עצרת - חגיגה יז, א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 21 ואילך. ויש"נ.

(17) תניא אגה"ק סכ"ח (קמח, א).

* נוסף להפירוש ב. בעינן מלשון תפלה ובקשה, כנ"ל הערה 9.

ההסתלקות הוא „פועל ישועות בקרב הארץ“¹⁸, מובן, שבעצרת ישנה פעולה והשפעה מיוחדת בענינו של (דוד) מלכא משיחא (קץ הגלות והגאולה האמיתית והשלימה).

ונוסף לזה חג השבועות הוא גם יום ההסתלקות של (רבי ישראל) הבעש"ט¹⁹, הקשור גם במיוחד עם („נמי לכס“ - הגאולה²⁰ האמיתית והשלימה²¹).

ולפני זה - לפני דוד והבעש"ט - קשור חג השבועות עם רועה ישראל השלישי - משה רבינו, „משה קיבל תורה מסיני“²² [שזה (מתן-תורה) הוא הרי הטעם לכך ש, בעצרת בעינן נמי לכס], „גואל ראשון הוא גואל אחרון“²³ - ע"י משה (שקיבל תורה מסיני) נמשך הכח על ה, „קץ“ (בגימטריא „נמי לכס“) בגאולה האמיתית והשלימה.

ולהעיר ולהוסיף, שהראשי-תיבות דהשמות של שלשת הרועים (משה, ישראל, דוד) - הוא „מיד“ (כמדובר

(18) לשון הכתוב - תהלים עז, יב.

(19) לקו"ד ח"א לב, א.

(20) כמענה מלך המשיח להבעש"ט על שאלתו „אימת אתי מר“ - „בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעינותיך חוצה“ (כמ"ש באגה"ק הידועה הבעש"ט - נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ).

ולהעיר מהידוע דגילוי תורת הבעש"ט הוא „טעימה“ מגילוי תורת משיח (סה"מ תרס"ג בהוספות ע' רנא. וראה לקו"ש חט"ו ע' 282. ויש"נ). וראה תו"ח שמות (שכט, סע"ב): „היראה הפנימית שהי' בבעש"ט ז"ל שהי' מעין יראה של משיח כו“.

(21) וראה לקו"ש ח"ח ע' 23 ואילך, דענינו של דוד הוא העבודה ד, תחתונים יעלו לעליונים, וענינו של הבעש"ט - החיבור דירידת העליונים והעלאת התחתונים, ע"ש בארוכה.

(22) אבות פ"א מ"א.

(23) ראה שמו"ר פ"ב, ו. חז"א רנ"ג, א. שער הפסוקים פ' ויחי. תו"א משפטים עה, ב.

כפי שהוא נמצא בחדרו, משא"כ עני - כיון שאין לו כלל השגה בגילויי המלך, מבקש הוא לדבר עם המלך, ובמילא לבד בחדרו.

ועד"ז בעבודת ה': תפלת עשיר - בגלל השגתו בגדלותו ית', הגדלות דסדר השתלשלות, מלאכי השרת (שרפים היות ואופנים), עד בעשר ספירות וכו' - יכולה להיות בכך שיבקש את הגילויים הגדולים שלמעלה, כפי שהמלך נמצא לבוש בלבושים ומוקף במשרתי המלך, מלאכי עליון, שהם ריבוי גדול ואדיר, „אלף אלפים ישמשוני" ורבו רבבון קדמוהי יקמוני⁵⁶, עד ש„לגדודיו אין מספר"⁵⁷. או שהוא (העשיר) יבקש אפילו גילויים נעלים בעבודת ה' - אהבה ויראה (כסף וזהב רוחניים וכיו"ב, עד הגילויים של הדרגות והספירות הכי נעלות בסדר השתלשלות, שמבלי הבט על גדלותן - הרי הן קשורות עם חילוקי דרגות, לא „שוב לאחד", הקב"ה בעצמו (ה' אחד), ובמילא גם אין לו מנוחה בשלימות כיון שנרגשים אצלו חילוקי הדרגות שלמעלה (כנ"ל);

משא"כ תפלה לעני - אחד כזה שעומד בתכלית הביטול (כעני) - הרי דוקא בגלל ביטולו (והעדר ההשגה בהגילויים שלמעלה), מתבטאת תפלתו ב„לפני ה' ישפוך שיהו", לדבר עם המלך בעצמו, עצמותו ית', ע"ד אני מתפלל לדעת זה התינוק⁵⁸, שתינוק אינו יודע אודות ספירות וגילויים וכו', אלא אודות „אלוקה מצוי"⁵⁹ עצמותו ית', שאינו שייך (שלמעלה) מכל הגילויים והתוארים.

ותכלית אחת) - בכל פרטי העבודות. ולכן אומרים ש„ואם רץ לבך שוב לאחד": תכלית השוב צריך להיות לא (רק) בכדי להגיע לרצוא נעלה יותר, אלא „לאחד" - לקיים את רצונו של הקב"ה. ז.א. שאינו מרגיש בזה את שינוי התנועה דלבו (רצוא או שוב), אלא את קיום רצונו של הקב"ה שהוא „אחד" (ובזה אין שום נפק"מ אם זה רצוא או שוב). ויתירה מזה (כלשון הידוע⁶⁰): - אפילו נצטוונו לחשוב עצים.

וע"ז נמשך אחר-כך ה„לאחד" גם בפרטי העבודות ופרטי תנועות הלב, רצוא ושוב.

ו. וזה נפעל ע"י ביטול האדם להקב"ה, שהוא מרגיש שכל מציאותו היא רק עבד לה' „לשמש את קוני". ודוקא ע"י ביטולו כעבד לה' - נעשה „עבד מלך מלך"⁶¹, שנעשה (דבר אחד עם) מציאות המלך (כביכול).

וע"ד הפירוש הידוע בחסידות⁶² על „תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיהו"⁶³, שתוכן ה„תפלה לעני" הוא בזה ש„לפני ה' ישפוך שיהו", כיון שע"ז שעומד בתכלית הביטול, הרי תפילתו היא דוקא לדבר עם הקב"ה בעצמו.

עד"מ החילוק בין עשיר ועני כפשוטו: עשיר - בגלל השגתו בעשירות - יכול לפעמים לבקש את הגילויים של המלך, כסף וזהב וכיו"ב, כפי שהמלך נמצא מחוץ לארמון שלו, לבוש בלבושים ומוקף בשרי המלך, עבדי המלך צבא המלך וכו', במקום לדבר עם המלך עצמו

(52) ראה לקו"ת שלה מ, א.

(53) ספרי ופרש"י עה"פ דברים א, ז. תנחומא צו יג (הובא בפרש"י בהעלותך יב, ח). ב"ר פט"ז, ג. - ובשבעות מז, ב: עבד מלך כמלך.

(54) כ"ש סצ"ו. אור המאיר פ' וישלח.

(55) תהלים קב, א.

(56) דניאל ז, י.

(57) איוב כה, יג. וראה הגיגה יג, סע"ב.

(58) שו"ת הריב"ש סקנ"ז. הובא ונת' בשרש

מצות התפלה להצ"צ פ"ח (דרמ"צ קיה, א).

(59) תו"א וירא יד, ב.

רשימת דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א ליל ב' דחג השבועות ה'תנש"א*

- לקהל שיחיו שחזרו מה„תהלוכה" -
- תרגום מאידית -

ב. ויש להוסיף בזה, ע"פ המובא בספרי פולין, ש„נמי לכם" הוא

אי לא האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא - דלכאורה: כיון שכוונת ר"י בהעלוי ד„האי יומא" היא - שעל ידו נעשה הוא לומד תורה (כפרש"י), אין זה שייך דוקא ל„האי יומא" (יום נתינת התורה), שהרי לימוד התורה הי' גם לפני מ"ת (וא"ו בסיון), וכמאחז"ל (יומא כח, ב) „מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם . . אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הי' וכו"?

אלא, העלוי ד„האי יומא" הוא - שאז נמשכה ונתלבשה התורה למטה, עד ש„תורה לא בשמים היא" (נצבים ל, יב. וראה שבת פט, א. ב"מ נט, ב). ועל זה אמר ר"י שע"י „האי יומא", למדתי תורה ונתרוממתי" (פרש"י), היינו שהתורה פועלת שינוי בה„תחתונים" (ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 211 ואילך. ובכ"מ). ולכן, רב יוסף בינא דעצרתא, הי' מצוה לאנשי ביתו להכין לו סעודה (פרש"י פסחים שם), שבוה מודגש, שהתורה נמשכת וחודרת ככל מציאות האדם, גם בגוף הגשמי.

9) ספר מאמר מרדכי מסכת פסחים, להרה"צ כו' הר"ד מרדכי מנדבורנא (סיגעט, תר"ס). וז"ל: הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם . . בעצרת שהוא זמן קבלת התורה, ואחז"ל (ראה עירובין נד, א. ע"ז ה, א. שמו"ר רפ"ב) חירות משעבוד מלכיות, אזי הוא הזמן המוכשר לעת רצון להתפלל לקרב קץ הגאולה. וזהו הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, דבעינן לשון אם תבעינן בעו (ישע"י כא, יב*) והוא לשון תפלה ובקשה**.

(*) ולכן, „אי לא האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא" - כי ע"י לימוד התורה מצ"ע (בלי הפעולה ד„האי יומא"), נשאר האדם והעולם בבחי' „שוקא" ורשות הרבים (ראה לקו"ש שם ע' 214. ובכ"מ).

(*) ובפרש"י עה"פ: אם תבקשו בקשתכם למהר הקץ. וראה גם ירושלמי תענית פ"א סה"א.

(**) ראה מצודת ציון עה"פ.

א. בנוגע לחג השבועות אומרים חז"ל, ש„הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם", מאי טעמא, יום שניתנה בו תורה הוא. שהפירוש ד„לכם" הוא - „שישמח בו במאכל ובמשתה"¹.

וכידוע שהחידוש ד„יום שניתנה בו תורה" הוא - החיבור דאלקות עם הגוף הגשמי דבנ"י² („לכם") ועם גשמיות העולם כביכול³ („התחתונים" יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים"⁴).

(*) הוספת ביאור בכמה ענינים דלהלן - ראה שיחת יו"ד סיון שנה זו (ביחידות הכללית להאורחים שיחיו). חלקו נעתק להלן (בפנים ובהערות).

- 1) פסחים סה, ב.
- 2) משא"כ בשאר הימים טובים יש פלוגתא אם צ"ל „הציו לכם" (פסחים שם. ביצה טו, ב). - ואפילו לפי ההלכה (רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ט (ובמ"מ שם). טושו"ע או"ח ר"ס תקכט. שו"ע אדה"ז שם ס"י שבכל היו"ט צ"ל „הציו לכם" - יש חילוק בין חגה"ש לשאר היו"ט, שב„שאר יו"ט ושבתות (שמותר להתענות בהם תענית חלום", משא"כ בחגה"ש „אסור להתענות תענית חלום" (שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"ח), אף שהתענית עונג לו (טור או"ח סרפ"ח. שו"ע אדה"ז שם ס"ג). וראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 27 ואילך (וש"ג).
- 3) פרש"י פסחים שם. וראה גם שו"ע אדה"ז סתצ"ד שם.
- 4) ראה תניא פמ"ט (סט, סע"ב ואילך): ובנו בהרת מכל עם ולשון (דקאי על מ"ת - ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ו ס"ד) הוא הגוף החומרי כו'.
- 5) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 560.
- 6) ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 887 ואילך. ובכ"מ.
- 7) תנחומא וראא טו. שמו"ר פ"ב, ג. ועוד.
- 8) ועפ"י יש לבאר מ"ש בהמשך הגמ' שם (לאחרי הדין דבעצרת בעינן לכם): „רב יוסף בינא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תילתא, אמר

ודוקא ע"י תכלית הביטול דעבד - שע"ז נעשה, עבד מלך מלך" (כנ"ל) - מקבל הוא אח"כ גם את כל הגילויים ועשירות מהקב"ה, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה⁶⁰ [כפי שהי' אצל משה רבינו, שע"י הביטול בתכלית שלו, ונחננו מה"מ⁶¹, היתה אצלו גם עשירות⁶², תפלה למשה⁶³, תפלת עשירי⁶⁴]. באופן שגם בחילוקי הדרגות דסדר השתלשלות נרגשת אחדותו ית', וגם במקום דשינוי ותנועה יש לו שלימות המנוחה.

ויש לומר שענין זה מרומז גם בתיבת "מלך" (עבד מלך מלך), ר"ת מוח לב כבד⁶⁵:

החילוק בין מוח ולב הוא, שהמוח אינו מתענענע. ואדרבה: שלימות המוחין היא דוקא ע"י מנוחה והתיישבות. לעומת זאת הלב מתענענע בתמידות (רצוא ושוב דדפיקו דליבא), ודוקא בזה מתבטאת חיות הלב והשפעת הדם אל הגוף, ועד"ז המדות שבלב (אהבה וכו') - שנמצאות בתנועה ותשוקה, בבחי' רצוא ושוב (כנ"ל).

ע"י עבודת העבד (ביטול) - נעשה "עבד מלך מלך", ההיבור דשני הענינים: מנוחת המוח ותנועת הלב, שמנוחת המוח נמשכת וחודרת גם בתנועת הלב (המדות) באופן ד"מוח שליט על הלב"⁶⁶, ויתירה

60) נוסח ברכה השלישית דברהמ"ז.

61) בשלח טו, ז.

62) נדרים לח, א.

63) תהלים צד"ק, א.

64) ראה וז"א קסח, ב. וראה ד"ה תפלה למשה תר"ס (ע' מט ואילך). תשכ"ט (סה"מ מלוקט ח"ה ע' ריז). - נעתקו ב"קובץ י"א ניסן שנת הצד"ק" (קה"ת תנש"א) אות יח, כא.

65) ראה ניצוצי אורות וניצוצי זר לוח"ב קנג, א. וש"נ.

66) זח"ג רכד, סע"א. וראה תניא פי"ב (יז, רע"א). פי"ז (כג, א). פ"ל (לח, ב). פנ"א (עא, סע"א).

מזו - שסוף-סוף אין זה באופן דשליטה (בעל-כרחך), אלא באופן פנימי (ברצון). והכה לזה הוא ע"י ביטול העבד - שמגיע ברצון המלך עד בעצם המלך, שלמעלה מהתחלקות גם דמוחין, וזה נותן כח להמשיך מנוחה אמיתית (מנוחה שלימה) בכל כחות הנפש, ולחבר את מנוחת המוח עם תנועת הלב. וי"ל שזה מרומז ב"כבד", שבו נקרא הדם⁶⁷ (שבא מהלב) במקום אחד (באופן של מנוחה).

ז. וענין זה - הגילוי דעצם המלך, מלך מלכי המלכים הקב"ה ע"י ביטול העבד (כנ"ל) - נפעל בשלימות ובגלוי במתן-תורה:

במ"ת הי' הגילוי ד"אנכי הי' אלקיך"⁶⁸, גילוי עצמותו ית' בראי' חושיית⁶⁹, אתה הראת לדעת⁷⁰, וההקדמה לזה היתה הביטול בתכלית דעם ישראל, על ידי זה ש"הקדימו ישראל נעשה לנשמע", שע"ז קשרו המלאכים לכא"א מישראל, שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע⁷¹, ובפרטיות יותר - ישנם את ה"ג' עטרות" שבני המדינה עשו למלך, שבנ"י נתנו להקב"ה, ונתן בראשו אחת ושתיים בראשם של בניו⁷². דוקא ע"י ביטול העם נעשה הכתרת המלך, כיון שביטולם מגיע "לפני הוי", בעצמותו ומהותו ית', ושם מתעורר ומשם נמשך רצונו להיות מלך, ועל ידי זה מתהווה כל סדר השתלשלות, עד עשי' למטה

67) חולין קט, ב.

68) יתרו כ, ב.

69) ראה תניא פל"ו (מו, א).

70) ואתחנן ד, לה.

71) שבת פח, א.

72) ויק"ר פכ"ד, ת. וראה סה"מ עור"ת ע'

רכה, שהכתר השלישי הוא כנגד שהקדימו נעשה לנשמע (נוסף על שני הכתרים שכנגד נעשה ונשמע).

הנשמה (חלק אלוהי ממעל ממש¹¹²), שנמצאת למעלה מגלות, ונמצאת במצב של מנוחה, מעין שבת ומנוחה לחיי העולמים.

וזה בא באופן דמיד - "מיד" ר"ת משה, ישראל (הבעש"ט), דוד מלכא משיחא, ג' הרועים הקשורים עם חג השבועות (כנ"ל) - ותיכף ומיד ממש: תיכף לת"ח ברכה¹¹³, מיד ר"ת כנ"ל, ממש - באופן של ממשות, בגשמיות וחומריות העולם, באופן שעושים מחומריות גשמיות, ואת הגשמיות - כלי לרוחניות, עד לרוחניות הכי נעלית, עד כביכול לעצמותו ית', הקשור דוקא עם היש הגשמי¹¹⁴,

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובאופן של זריזות - לפעול ולעשות ענין זה, ודוד מלכא משיחא יבוא ויגאלנו וכל אחד מאתנו אומר למשיח צדקנו "שלום עליכם", עליכם לשון רבים - כולל כל הנשמות דכל בני שבדור הגאולה, והוא משיב לכל אחד בנפרד "עליכם שלום" [עליכם] לשון רבים כולל - מעשינו ועבודתינו דכאו"א מישראל], ו"עליכם שלום" לכל בני יחדיו,

ועוד והוא העיקר - מיד.

112) תניא רפ"ב.

113) ברכות מב, א.

114) ראה אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב). ביאורי

הזהר לאדהאמ"צ בשלח מג, ג. ובכ"מ.

רצון ולהתפלל להתקרב ככל היותר לדרגת תלמיד ותיק, שכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני¹¹⁵.

יג. ויהי רצון, שההוספה והחידוש בלימוד התורה בבואנו מזמן מתן תורתנו - יוסיף עוד יותר במנוחה, מנוחת הנפש ומנוחת הגוף דלומדי התורה, מתוך בריאות הנשמה ובריאות הגוף, ומנוחה דכל בני בכל מקום שהם,

וכך גם במנוחה בכל העולם כולו.

עד שזה יביא בקרוב את המנוחה האמיתית והשלימה - ד"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", ביטול הגלות דבנ"י, שגלות היא ההיפך הכי גדול דמנוחה והתיישבות דבנ"י - "אוי להם לבנים שגלו מעל משולחן אביהם"¹¹⁶, שמתבטלים הן טלטולי הגלות והן היפך המנוחה דהגלות פנימי בעבודת השם,

כולל ופשוט - הביטול דכל ההעלמות והסתרים דגלות, וכל השאלות בפרטי הגאולה ומשיח צדקנו, שזה בא מצד הגלות עצמה, מצד זה שנולדנו בגלות וגדלנו בגלות, במילא הרי אנו "אנשי גלות" ר"ל, ונמצאים ב"מצב-גלותי" - שכל זה יתבטל, ויתהפך (ע"י תשובה אמיתית), ע"י גילוי אצל עצמו והדגשת

110) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב

ה"ד. שמו"ר רפמ"ו. הנסמן בלק"ש ח"ט ע' 25 הערות 20' 21.

111) ברכות ג, סע"א.

ותירה מזה - יש לו חיוב, לחדש בתורה¹⁰², „לאפשה לה“¹⁰³, כפסק-דין אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה¹⁰⁴: „לחדש חידושי הלכות רבות לפי רוחב שיש בלבו וישוב דעתו“. וכידוע שלכאז"א מישראל יש את חלקו המיוחד בתורה - „ותן חלקנו בתורתך“¹⁰⁵ - שבו יש בכחו להיות תלמיד המחודש בתורה.

בדורות שלפנינו היו זהירים בנוגע לחידושי תורה (אפילו כאשר אין זה להלכה למעשה, אלא בדרך פלפול בלבד), הן בנוגע לכתובת חידושי תורה, ועאכו"כ בנוגע לפרסומם בדפוס. והנהגה היתה ש„לא כל הרוצה כו' יטול“¹⁰⁶, אלא דוקא לאחרי כו"כ תנאים המוכיחים שהחידושים מכוונים לאמיתתה של תורה כו'.

משא"כ בדורות שלאחרי זה, עד בדורנו זה - הרי מחד גיסא, צריכה אמנם להיות זהירות יתירה, כיון שלא כל אחד שכותב חידושי תורה וכותב פסקי דינים ניתן לסמוך עליו, אבל לאידך, בגלל ירידת הדורות - צריכים לחפש מה שיותר אופנים בכדי להוסיף בלימוד התורה, באופן ד„יגדיל תורה ויאדיר“¹⁰⁷, כולל יגדיל בפרסומה.

ולכן¹⁰⁸ כדאי לעודד ולזרז את כל אלו השייכים לחדש בתורה - ובתנאי שנלמדת ע"פ כללי התורה כפשוט -

(102) אגה"ק סכ"ו (קמה, א).

(103) זח"א יב, ב.

(104) פ"ב ס"ב.

(105) אבות פ"ה מ"כ.

(106) לשון המשנה - ברכות טז, ב.

(107) ישע"י מב, כא. חולין טו, ב.

(108) ראה גם ספר השיחות תשמ"ח ח"א ע' 249

ואילך.

שאפילו אם אין הם בטוחים אם חידושיהם מכוונים לאמיתתה של תורה, הרי לא רק שלא יעכבו את עצמם מכתובת החידושים, אלא - ישתדלו לכתבם, ולפרסם זאת גם בדפוס (בקובץ מיוחד בפ"ע, או בקובץ הכולל חידושי תורה גם מאחרים), ולא רק בין חבריהם ותלמידיהם, אלא גם בין לומדי תורה בכלל,

ועיקר טעם הדבר הוא - כנ"ל - כיון שרואים בפועל, ומעשה רב, שע"ז מתוסף ב„יגדיל תורה ויאדיר“, בחיות ותענוג בלימוד התורה, הן בנוגע לעצמו, כפי שרואים בפשטות את התועלת שמתוספת בלימוד התורה ע"ז שצריכים לכתוב זאת לאחרים, והן בנוגע לאחרים (קנאת סופרים תרבה חכמה¹⁰⁹) - שזו (התועלת שבזה) היא הבחינה הטובה ביותר לצורך הדבר.

וכאמור, הגם שיתכן שהחידוש אינו מתאים לגמרי לאמיתתה של תורה (כנ"ל), הרי זה כדאי. ובפרט שניתן למנוע גם את זה ע"י שלא יפסקו מסקנא להלכה, או אפילו אם כותבים מסקנא - יכולים להוסיף שזהו: לפענ"ד, או אין לסמוך על זה, וכיו"ב.

ולהוסיף, שכאשר מפרסמים את החידושים בדפוס לאחרים - הרי טבע בן אדם (מפני כבוד עצמו, ומנהג העולם), גם דנה"ב, שיהרר עוד יותר ויסתכל שוב ויעיין במה שכותב ומפרסם.

ויישר כחם של כל לומדי תורה ומקיימי מצוות בהידור שינצלו את ההתעוררות דומן מתן תורתנו להשתדלות לחדש בתורה (ע"פ כללי התורה) ולפרסם את חידושיהם - ויהי

(109) ב"ב כא, סע"א. כב, רע"א.

(כמבואר בדרושי ראש השנה⁷³).

וכפי שהי' במתן-תורה בפשטות, שיחד עם זה שהי' „קבלו מלכותי“ - נקודה אחת בכל הענינים, הי' אח"כ „אגזור עליכם גזירות“⁷⁴, פרטי המצוות. אבל באופן שבכל הפרטים ישנה מנוחה שבאה ע"י הנקודה אחת שבכל המצוות.

ועד"ו בתורה עצמה - נוסף על גילוי התורה מלמעלה, „וירד ה' על הר סיני . . וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר“⁷⁵, ניתנה התורה באופן ש„לא בשמים היא“⁷⁶, אלא דוקא למטה, ופס"ד התורה נעשים דוקא ע"י הכרעת השכל דב"ד שלמטה, „ובאת אל הכהנים . . ואל השופט אשר יהי' בימים ההם“⁷⁷, כפי שהם מעריכים את התנאים ומצב העולם. ודוקא שם ממשיכים את המנוחה ושלוש דתורה, שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם⁷⁸.

ומזה נמשך הכח דמתן-תורה לפעול מנוחה („שקטה“) בכל העולם כולו, ע"ז שמתגלית התכלית והכוונה דכל הבריאה, כנ"ל.

ה. עפ"ז מובן גם סדר העבודה דבניי כהונה למתן-תורה:

לאחרי יציאת מצרים היתה אצלם העבודה במ"ט ימי הספירה בבירור פרטי המדות מחסד שבחסד עד מלכות

(73) סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמה, ד ואילך.

(74) מכילתא יתרו כ, ג.

(75) יתרו יט, כ. כ, א.

(76) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.

(77) שופטים ז, י. ואחז"ל „אין לך אלא שופט

שבימיך“ (ספרי ופרש"י עה"פ. וראה גם ר"ה כה,

ב).

(78) רמב"ם סוף הל' חנוכה (מספרי נשא ו, כג

- ראה לקו"ש ח"ח ע' 340 ואילך).

שבמלכות (עבודה בבחי' שינויים, בכל יום ויום מדרגא לדרגא); ולאחרי המ"ט ימים - בסיום דמלכות שבמלכות, תכלית הביטול ד„תפלה לעני“, הגיעו ליום החמישים (שער הנו"ן), כידוע שמלכות מגעת לכתר, עד לפנימיות הכתר, „לפני הוי"ו“ - הגילוי דמתן-תורה⁷⁹, „אנכי ה' אלקיך“, עד באופן שזה נעשה „אלקיך“ - „כחך וחיותך“⁸⁰.

וביחד עם זה קבלו בניי את כל הגילויים דסדר השתלשלות, גילוי מעשה המרכבה⁸¹, וירד ה' על הר סיני על כסא הכבוד שלו⁸² וכו', נוסף על הגילויים והשפעות גשמיים ועשירות גשמית שהיתה להם מביות מצרים וביות הים, הכל חדרור בהכרה ב„שוב לאדמ“.

ט. ע"פ הנ"ל תובן הנתנית כה מקביעות שנה זו, כשנכנסים הישר משבת לזמן מתן תורתנו, ביום ראשון בשבוע:

בכל שבת נפעל (בדוגמת שבת הראשונה) ענין המנוחה בהבריאה, „באת שבת באת מנוחה“. ובכל יום ראשון חוזרים מחדש הענינים שאירעו ביום ראשון הראשון דמעשה בראשית - בריאת כל העולם כולו מחדש (החל מבריאת הזמן מחדש, יום ראשון), „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ“⁸³, „את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותי“⁸⁴.

ועד"ו הוא גם בנוגע למתן-תורה:

(79) ראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך.

(80) ראה לקו"ת שם טו, רע"ד. ועוד.

(81) ראה משפטים כד, י ואילך. שמו"ר פ"ג, ב.

וש"נ.

(82) פרש"י יתרו יט, כ.

(83) בראשית א, א.

(84) פרש"י בראשית א, יד.

בזמן מתן-תורתנו בכל שנה ניתנת התורה, "מחדש", בדוגמת כפי שהי' במ"ת בפעם הראשונה [כהלשון "נותן התורה" לשון הוה⁸⁵], ויתירה מזה - באופן ד,מעלין בקודש"⁸⁶.

ועפ"ז מובן שכאשר נכנסים משבת הישר לזמן מתן תורתנו - בלי הפסק דעובדין דחול - נמצאים בהדגשה שני לימודים:

(א) כיון שהערב וההכנה להג השבועות הוא שבת, שענינה הוא מנוחה, כללות התוכן דמתן-תורה (שלכן, דכולי עלמא בשבת ניתנה תורה"⁸⁷) - הרי זה נותן תוספת כח להמשכת המנוחה בזמן מתן תורתנו, בכואנו הישר מההשפעה דמנוחת שבת.

(ב) כיון שזמן מתן תורתנו הוא ביום ראשון בשבוע - הרי זה מדגיש עוד יותר שהמנוחה (דמ"ת) נמשכת במציאות העולם שביום זה (- ראשון) מתהווה מחדש (בדוגמת יום ראשון דמעשה בראשית), המשכת מנוחה בעולם שקשור עם שינוי והתחלקות דזמן ומקום.

ויתירה מזה: החידוש במציאות העולם נמשך מהחידוש דתורה (בזמן מ"ת), כמאמר⁸⁸ אסתכל באורייתא וברא עלמא, במילא מובן שהחידוש דזמן מ"ת בשנה זו קשור עוד יותר עם חידוש בהמשכת מנוחה ("שקטה") בקיום העולם.

י. עפ"ז מובנת גם השייכות המיוחדת עם (שבת) פ' במדבר דוקא:

מתן-תורה הי' דוקא במדבר, ומובן,

85 (ש"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. ועוד.
86 (ברכות כה, א. וש"נ.
87 ולהעיר שבזמן הוה (שקביעות החדשים היא ע"פ החשבון) יום א' דחגה"ש (ו' סיון) א"פ לחול ביום השבת.
88 זח"ב קסא, א"ב.

- בכמות ובאיכות - בלימוד התורה, הן בשיעורים הכלליים השוים לכל נפש, כולל ובמיוחד בזמנים אלו - באמירת פרקי אבות בכל שבתות הקיץ, ומה טוב - שילמדו משנה אחת (או כמה משניות) בעיון, בהבנה והשגה,

וכמו"כ בשיעורי הת"ת הידועים - ללמוד בכל יום את שיעור החומש (כפי שנחלק לימי השבוע), שיעור תהלים (כפי שנחלק לימי החודש) ושיעור תניא (כפי שנחלק לימי השנה) - ששלשה שיעורים אלו הם כנגד ג' הרועים הקשורים עם חג השבועות: חומש - כנגד משה רבינו שקיבל תורה מסיני⁹⁹. תהלים - ספרו של דוד המלך, שמת בעצרת¹⁰⁰, ותניא - ביאור בתורת ישראל הבעש"ט שגם יום ההילולא שלו הוא בחגה"ש¹⁰¹;

וגם מה טוב ונכון וכו' בלימוד הרמב"ם (כפי שנחלק לשנה אחת (בערך) ע"י לימוד ג' פרקים ליום, או לג' שנים ע"י לימוד פרק אחד ליום, או בספר המצוות),

והן בשיעורים הפרטיים בכל חלקי התורה של כל אחד ואחת, כל אחד לפום שיעורא דילי'.

יב. ובענין זה (הוספה וחידוש בתורה בקשר עם זמן מתן תורתנו) יש להציע לעורר ולעודד אודות ענין נוסף - לפרסם ולהדפיס חידושי תורה.

ובהקדמה:

ידוע שיש בכחו של כאו"א מישראל,

"העשירי יהי' קודש"⁹⁵, קדש מלה בגרמי⁹⁶, שלימות המנוחה וההתיישבות].

יא. ההוראה לפועל מהאמור לעיל:

כיון שבזמן מתן תורתנו בכל שנה ניתנת התורה (באופן חדש) מחדש, והיא ניתנת למטה דוקא ("לא בשמים היא"), באופן שמתוסף חידוש במנוחה שבעולם - מובן שבני צריכים בכל שנה לקבל את התורה (מחדש), באופן חדש, "בכל יום יהיו בעיניך חדשים"⁹⁷, עד "חדשים" ממש, ובאופן שהם "קולטים" זאת בשכלם למטה, עד באופן של (ממש מלשון) ממשות.

ועאכו"כ בשנה זו, כאשר נכנסים הישר משבת לזמן מתן תורתנו ביום ראשון - החידוש בזה צריך להיות ביתר שאת וביתר עז, ובשני הקצוות: קבלת התורה מחדש מתוך הכרה בנותן התורה, ושהתורה היא תכלית כל הבריאה כולה, ובמילא מביאה היא לחידוש בהמנוחה אצל יהודי בעבודתו ומביאה מנוחה בעולם; וביחד עם זה - להמשיך מנוחה מהתורה בכל פרטי המצוות, בכל פרטי הכחות שלו ובכל פרטי עבודתו, עד בכל פרטי העולם.

החל מזה שמתוסף אצלו חידוש בלימוד התורה שלו מתוך הכרה בנותן התורה, ובמיוחד - ע"י לימוד פנימיות התורה, "דע את אלקי אביך ועבדתו בלבב שלם"⁹⁸, וביחד עם זה - לימוד התורה בהבנה והשגה דשכל האדם. ובפשטות: כאו"א מישראל יוסיף חידוש

99 אבות רפ"א.
100 ירושלמי ביצה פ"ב ה"ד. חגיגה פ"ב ה"ג.
רות רבה פ"ג. תוד"ה אף עצרת - חגיגה י', א.
וראה לקו"ש ח"ח ע' 21 ואילך. וש"נ.
101 לקו"ד ח"א לב, א. מב, א. וראה לקו"ש שם ע' 22.

95 בחוקתי כו, לב.
96 זח"ג צד, ב. וראה סידור עם דא"ח ר, ג ואילך.
97 פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו, טז.
98 דה"א כה, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב.

שאין זה מקרי ח"ו, אלא בהשגחה פרטית (במכ"ש מכל עניני העולם), כיון שלמתן-תורה יש שייכות עם ענין המדבר.

ויש לומר אחד הביאורים בזה: בעולם גופא (שמצ"ע הוא "חסר מנוחה") העדר המנוחה וההתיישבות האדם - הוא במדבר, שמדבר הוא "לא ישב אדם שם"⁸⁹: אם הוא אדם, אזי אין מקומו במדבר, ועאכו"כ אין זה מקומו בהתיישבות ("לא ישב אדם שם"). והחידוש דמ"ת הוא - המשכת מנוחה ("שקטה") אפילו במקום שהוא ההיפך בתכלית ממנוחה והתיישבות האדם ("לא ישב אדם שם"), ועאכו"כ שע"ז נעשית מנוחה גם בשאר העולם (מקום מושב האדם).

ולהוסיף, שענין זה מודגש גם בכך שבתחלת פ' במדבר מדובר אודות מנין בני ישראל במדבר סיני: מנין קשור עם קביעות והתיישבות - דבר שבמנין אינו בטל⁹⁰. ובפרט מנין בני שמתוך חובתן לפניו מונה אותם כל שעתי, שזה מוסיף עוד יותר בקביעות⁹¹ ומנוחה שלהם. לאידך גיסא מנין בני הי' דוקא במדבר, "ולא ישב אדם שם" - המשכת המנוחה למטה במקום דהיפך ההתיישבות⁹².

[וי"ל דוגמא לדבר - במנין דמעשר בהמה (להבדיל), שמונים דוקא כאשר הבהמות אינן עומדות במנוחה במקום אחד, אלא כאשר הן יוצאות מן הדיר (והרפת)⁹⁴, עד שמגיעים לעשירי - הרי

89 בסמן בהערה 30.
90 ביצה ג, ב. וש"נ. שו"ע יו"ד סק"י ס"א.
שו"ע אדה"ז סתמ"ז ס"ב.
91 פרש"י ר"פ במדבר.
92 ראה לקו"ש ח"ח ע' 25. וש"נ.
93 ראה לעיל הערה 30.
94 בכורות נה, ב במשנה. רמב"ם הל' בכורות רפ"ז.